

Trükist ilmub Ernst Mickwitzi 15-leheküljeline teos „Karskus koolis” tuhandes eksemplaris.

100 aastat tagasi

Koostanud emeriitprofessor **H e i n o R a n n a p**

1. mai

Algab kuulajate vastuvõtt Tartu vabaülikooli arstiteaduse, ajaloo-keeleteaduse ja loodusloo-matemaatika teaduskonda. Eraülikooli juhatab kirurgiaprofessor M. Rostovtsev.

2. mai

Heinaste meremeestekoolis on lubatud esimest korda 46 aasta jooksul võtta eksameid vastu oma koolis, mitte selles Riiga sõita nagu varem. Üheksa noormeest teevad kolmanda järgu ja 14 noormeest neljanda järgu tüürimehe eksami ja saavad vastava diplomi.

4. mai

Tartu lastekasvatusseltsi peakoosolek arutab, kuidas tõkestada laste kerjamist tänaval. Laste lasteaeda toomine või peredesse kasvatada andmine pole andnud tulemusi, sest nende vanemad nõuavad, et lapsed neid kerjamisega üleval peaksid. Peakoosolek pöördub politsei poole, et see keelaks laste tänaval kerjamise.

6. mai

Eestimaa kooliõpetajate vastastikku abiandmise selts avab Tallinnas Nunne tänaval raamatukaupluse.

7. mai

■ Tallinnas pritsimajas ja Aleksandri gümnaasiumis avatakse neli päeva kestev pedagoogikanäitus. Näitusel on ka Peterburi pedagoogika-psühholoogia laboratooriumi teadlaste praktiline õppus „kasvatustises hingeteaduses”.

■ Tartu 20 000-liikmeline Peetri kogudus paneb nurgakivi peakoolilaste (leerilaste) ja koolilaste kolme korrusega koolimajale.

10. mai

Eestimaa kubermangu rüütelkond võtab vastu eelnõu

Eestimaa koolmeistrite seminari avamiseks ja hoone ehitamiseks.

11. mai

Eesti kirjanduse seltsi ajaloo toimkonna nimel esitavad V. Reiman ja M. Lipp üleskutse asuda Eesti suguvõsaloo uurimisele, et jäädvustada neid „kes Eesti kannust välja võrsunud ja meie rahwa, kodumaa ja riigi kohta kuidagi tähtsaks saanud”.

13. mai

Narva tütarlastekooli 7. klassi õpilane Mironova teeb enesetapu, põhjuseks läbikukkumine eksamil. Kaasõpilased, kes ta enesetapumõtet naljaks pidanud, andnud nõu, kuidas end tappa. Nõuannete järgi võtnud tütarlaps sisse kihvti ja viskunud rongi tulekul rööbastele.

14. mai

■ Paide uue linnakooli hoonele pannakse nurgakivi. Sel puhul saadab Eestimaa kuberner telegrammi: „Kahjatsen väga, et ma põhjakivi panemise juures ei või viibida. Andke minu heatahtlikud soovid selles mõttes edasi, et vene teaduse laialilaotamisega ja kalli vene isamaa ning tema jumaldatava Isevalitseja truualamliste poegade kasvatuskohana ehitus õnneliku lõpule jõuaks.”

■ Laste liikumisohutuse huvides Tartu tänavatel teeb linna politseimeister ettepaneku vähendada autode senist lubatud sõidukiirust 12 km tunnis kaheksale. Linnavolikogu lükkab politseimeistri ettepaneku tagasi.

20. mai

Velisel valmib koolipidude pidamiseks uus näitelavaga koolisaal, mille preester Laredei on lasknud ehitada omal kulul. Velise seltsid said aga oma pidude pidamiseks kooli hobusetalli.

22. mai

■ Taageperas sünnib tulevane õppe- ja metoodikaraamatute autor, Elva algkooli, Tõrva gümnaasiumi, Tartu reaal- kooli eesti keele ja kirjanduse õpetaja, Tartu kommerts- kooli direktor, Tartu ülikooli rahvaluule kateedri professor Eduard Laugaste.

■ Tallinna toomkoolis on lõpueksamid. Kohal on Riia õppe- ringkonna kuraator S. Prutšenko isiklikult. 15 parunite ja vaimulike pojast tunnistatakse eksamikomisjoni nõuetele vastavaks seitse, läbi kukutatakse kaheksaksamile tulnud.

25. mai

Tartus on Eesti kirjanduse seltsi koosolek, mida juhatab V. Reiman. Üheksa tunni arutluse juures seatakse kokku sõnavara, mille algusest peab ära jääma täht *H*.

26. mai

Riia õpperingkonna valitsus saadab rahvahariduse ministeeriumile taotluse avada sügisel uued kooliõpetajate seminarid Kuressaares, Mustvees, Võrus ja Narva lähedal Juhkentalis.

28. mai

■ Poltava lahingu 200. aastapäeva tähistamiseks saadab Riia õpperingkonna valitsus koolidele korralduse: iga kroonukool peab muretsema endale Peeter Suure kuju või õli- värvipildi; virgematele tuleb kinkida raamatuid Peeter Suure; koolide saatkonnad peavad osa võtma pidujumalateenistusest peakirikutes; Tallinna Nikolai gümnaasiumi juurde tuleb asutada ratsutamisruumid, kuhu asetada Peeter Suure pronksist kuju.

■ Rahvahariduse ministeerium teatab, et keiser on andnud sõjamistrile taskuraamatust rebitud lehe korraldusega: „Maal koolides vaja marssimise- ja gümnaastikaõpetus seada, õpetajateks tagavara- ja lahtilastud alamohvitserid väikese maksu eest.” Ministeerium teatab: keisri soovi täita neil, kes oma rahaga seda saavad teha.

31. mai

Tallinna pedagoogika selts avab 12 versta linnast Tabasalus tütarlaste suvekoolia, et parandada linnalaste tervist maa- ja metsaõhu käes.

1. juuni

Peterburi eesti üliõpilaste selts korraldab Tõrva alevis suvekursused kodu- ja algkooliõpetaja, väeteenistuse kergenduse ja küpsustunnistuseksamite tegemiseks.

2. juuni

Rahvahariduse ministeerium teatab koolidele, et naisgümnaasiumides ja naisreaalkoolides on uuest õppeaastast alates käsitöö kohustuslik õppeaine.

3. juuni

Tallinnas algavad Eestimaa rahvahariduse seltsi ja karskuse kuratooriumi hariduskursused 11 alal, lektoriteks G. Suits, J. V. Veski, V. Päts, A. Topmann jt. Registreeritud on 250 osavõtjat. Kooliõpetajatel osavõtt prii.

5. juuni

Tartu ülikooli nõukogu otsustab valida surnud K. A. Hermanni asemel eesti keele lektoriks slaavi filoloogi, eesti keele õpikute autori Jaan Jõgeveri, kes jääb sellele kohale, hiljem professorina, 1924. aastani.

7. juuni

Peterburi tehnoloogia instituudi ruumes algab nädalapikune linnakoolide õpetajate kongress, päevakorras on vene keele ja võõrkeelte õpetamine. Igast Baltimaade linnakoolist võtab kongressist osa üks õpetaja.

8. juuni

Tartu õpetajate seminari lõpetab 13 eestlast, nende hulgas hilisemad Tartu linna koolinõunik Eduard Markus ja Viljandi maavalitsuse haridusosakonna juhataja Daniel Siilats.

10. juuni

Riiginõukogu võtab vastu otsuse: kõigis rahvahariduse ministeeriumi koolides tuleb seada sisse karskusõpetus.

17. juuni.

Eesti Aleksandrikooli kuratoorium otsustab Põltsamaa elanike palvel müüa tarvitamata seisvad hooned ja maatüki õpperingkonna valitsusele Põltsamaa progümnaasiumi avamiseks.

18. juuni

■ Vitebski gümnaasiumi matemaatikaõpetaja, hilisem Tartu ülikooli professor Jaan Sarv saabub Tallinnasse lugema üldhariduskursustel füüsika, matemaatika ja keemia loenguid koos katsete näitamiseks.

■ Ilmub valitsuse määrus kõrgkoolides õppivate noormeeste kohta, kes 30 aastat vanaks saanud ja pole ülikooli lõpetanud. Need peavad minema aega teenima.

20. juuni

Eestimaa kuberner annab korralduse: Tallinna kooliõpilased peavad Poltava lahingu 200. aastapäeva pidustuste raames Peeter Suure ausamba aluse avamise puhul minema kolonnis Heinaturule.

22. juuni

Trükist ilmub teatmeteos „Postimees 1857–1907”, kus Postimehe ajalugu ning kaastööliste, suures osas koolmeisterite elulood fotodega.

30. juuni

■ Tallinna linnavalitsus avaldab sundusliku määruse, mille järgi õllepood ega õlleladu ei tohi olla koolimajale lähemal kui 40 sülda.

■ Eestimaa kubermanguvalitsus teatab: õppeaastal oli kubermangus 220 kooli, neist 75 Tallinnas, kus 42 olid era- koolid. Rakveres oli 12, Paides 6, Haapsalus 9, Paldiskis 2, Lihulas 1 kool, lisaks koolid kreisides.

Järgneb.